

Рецензия

върху дисертационния труд “Теоретични аспекти при проектиране на съоръжения за игра на открито”, автор доц. Арсен Петров Минков, докторант на самостоятелна подготовка към катедра “Дизайн на детската среда” при НХА, за придобиване на научна и образователна степен “Доктор” по научна специалност 05. 08. 04 “Изкуствознание и изобразителни изкуства”

от проф. д-р Милена Николаева Николова, член на научното жури назначена със заповед № 0130-О от 13.05.2014 на Ректора на НХА

Дисертационният труд съдържа 151 страници текст, 59 заглавия използвана литература, албум с 57 страници илюстрации към текста; към дисертацията като апробация е приложен допълнителен албум с авторски концепции и реализации – обекти реализирани от автора на основата на разработените основни принципи за проектиране на детски площадки.

Представеният дисертационен труд на доц. Арсен Минков е особено актуален, тъй като запълва една празнота в учебната и професионална литература свързана със съоръженията за игра на открито. Важно е да се отбележи, че трудът е цялостно многоаспектно, проучване, обхващащо различни гледни точки към проблематиката на детските площадки, като акцентът се поставя на теоретичните аспекти на дизайнерското проектиране на детските съоръжения. Към това трябва да се прибави, че в България за първи път се разработва подобен труд обхващащ всички по-важни страни на този тип дизайнерско проектиране третиращо процеса както в историческото му развитие и различните видове пространства за деца, така и основните аспекти на проектантската дейност за тази среда. Публикуваните в миналото проучвания третират една или друга част на този проблем. Голям брой от тях разглеждат детските площадки от гледна точка на ландшафтната архитектура, а по-новите публикации са главно от педагогическа гледна точка. Така, може да се каже, че подобен цялостен многоаспектен труд, чийто акцент е поставен на дизайнерската проблематика у нас няма разработен .

Доцент Арсен Минков работи от много време по проблемите на детската среда и проектирането на детските площадки. В продължение на години той следи и анализира новостите, нашия и чуждестранния опит в тази област, интересува се от теоретичното развитие на тази тематика. Това се доказва и от научните му публикации, от авторските му проектантски разработки, както и от умелото, творческо интерпретиране на литературата, която е ползвал.

В уводната част авторът определя целите, задачите, обекта, предмета на дисертацията, както и методите на изследването. По нататък в текста той убедително и последователно развива изследването си и развива тезите във връзка с поставените цели и задачи.

В глава първа на основата на богат литературен обзор доц. Арсен Минков изяснява съдържанието на понятието игра, съвременното изменение на детските игри в зависимост от развитието на техниката, технологиите, комерсиализирането, компютеризацията. Тук той групира игрите като свободни и творчески, изявява основните им особености и разновидности.

В глава втора авторът създава картина на историческото развитие на детската площадка, на тази основа подрежда и класифицира детските площадки по различни признаци. Специално внимание се обръща на развитието им в Европа и Америка през XIX и XX век. Систематизирани са и детските площадки в България от 1939 г. до наши дни.

В глава трета е направена класификация на детските площадки според възрастовите характеристики, (от 1-4 години, 3-6 години, 6-12 години, 12-15 години). За всяка група детски площадки докторантът дава описание на функциите, дейностите, възможната характеристика на съоръженията. Авторът прави класификация също и според дизайнерския замисъл и според местоположението.

В глава четвърта се разглеждат съоръженията за игра на открито, които са чисто дизайнерски продукт. Наред с тях се дават и основните елементи и проектантски разработки предхождащи процеса на проектиране на съоръженията.

От особена полза за бъдещите ползватели на труда считам разсъжденията на автора в тази глава за прилагането на структурния подход при проектирането на детските площи за игра на открито. Авторът защитава тезата за “изграждане на структурен фонд, при наличието на универсален опорен елемент с добри комбинаторни възможности и богати композиционно-творчески приложения при проектирането” (стр. 63). Като продължение на разсъжденията във връзка с цитираната теза, е изявена огромната роля на комбинираните съоръжения, както и разнообразните материали за изпълнението им (метал, дърво, пластмаса, въжета, гума). Подробното разглеждане, структурирането и даването на основните характеристики, както и начините за техническо изпълнение, съчетаването с други съоръжения, предпочитаните за конкретното съоръжение материали, параметрите му, както и множеството разновидности от всяка група съоръжения правят труда особено полезен и с практическо-приложен принос. Тук са разгледани пясъчници, люлки, пързалки, въртележки, клатушки, въжени линии, съоръжения за катерене, съоръжения за баланс, затворени игрови пространства, игрови панели за провиране, комбинирани съоръжения за игра. Не са пропуснати и допълните съоръжения – огради, санитарни елементи за отпадъци, осветители, указателни табели.

Голямо внимание е обърнато на материалите за изработването на съоръженията за игра. За детските съоръжения са разгледани освен традиционните материали – дърво, шпертплат, синтетични материали, метал (стомана, алуминий), така и съвременните тенденции при прилагането на новите съвременни материали за детски площадки – полипропилен, поликарбонат, полиетилен, твърд полиуретан, микроклетъчна пяна и други. Специално са разгледани видовете настилки.

В глава пета при развитието на проблема за етапите на проектиране, авторът разглежда процеса от гледна точка на спецификата на проектантската работа по детската игрова среда на открито. Като пример бих споменала, че при изграждането на проектната концепция авторът развива тезата за водеща роля при изграждане на площите за игра на открито емоционално-образното начало. Наред с това докторантът изявява като особено важни психоемоционалните и естетически

възприятия на малките ползватели, климатичните особености, както и екологичните аспекти, които са подробно разгледани в текста. Ползването на различни литературни източници му позволява да създаде и подреди по прегледен, достъпен за студентите начин важните аспекти при проектирането на пространства за игра на открито. Тук той обхваща и работата на многодисциплинарните колективи като коментира и авторски интерпретира редица нормативни документи свързани с това проектиране.

Използваните методи за изследването дават очаквания резултат за постигане на поставените цели. Информацията е систематизирана и обобщена, създадена е подробна класификация на пространствата за игра на открито, изявени са основните аспекти от проектирането на детските площадки. Езикът на дисертацията е ясен и достъпен.

Дисертационният труд е богато онагледен. Представен е илюстративен материал за историческото развитие на детските площадки от XVI век до наши дни. Широко са представени съоръженията за игра и площадките през XIX и XX век (на двайсет и седем страници от албума), като не са пропуснати и най-известните авторски разработки на детски площадки. Богато е илюстриран текста третиращ различните видове площадки. Представени са авторски площадки разработени у нас - на проф Серафимов, на инж. Кулелиев, на Гуринови и други. Илюстративният материал допълнително подкрепя направената класификация и посочените в нея характеристики на пространствата за игра на открито.

В резултат от изследването са постигнати резултати в съответствие с поставените от автора цели и задачи:

- обобщена е и е систематизирана информацията за видовете игри на детската площадка;

- създадена е класификация на детските площадки и съоръжения по предварително приети класифициращи признаци – възрастова характеристика на децата, местоположение, дизайнерския замисъл, вида на съоръженията;

- изследвани са и са обобщени изискванията към съоръженията за игра на открито, като са анализирани и са описани видовете материали за изработването на съоръженията и на настилките в детските площадки;

- създаден е модел за разработването на детските площадки като са разгледани различни страни на дизайн-процеса.

Резултатите постигнати от автора са на базата както на собствени проучвания и експерименти (онагледени от разработките на автора за конкретни обекти за градската среда), така и на основата на добре проучени български и чуждестранни литературни източници отнасящи се до различните аспекти на детската игрова среда и играта като дейност в различните възрастови групи. Използваната литература показва, че авторът е изследвал разглеждания от него проблем от гледна точка на педагогиката, психологията, ландшафтната архитектура, основно са проучени литературни източници (повече чуждестранни и по-оскъдни наши публикации) за проектирането и изграждането на детските площадки. Използваната литература доказва и факта, че у нас разглеждания в дисертацията проблем е третиран от различни страни главно до началото на деветдесетте години на миналия век. От гледна точка на дизайна, обаче, българските литературни източници са много оскъдни и назад във времето. Това прави труда на доц. Минков особено ценен и актуален, тъй като той не само разглежда детската среда за игра на открито, но я свързва със съвременните нормативни изисквания и прилагани материали у нас и в чужбина. Авторът е приложил богат илюстративен материал за продукти и изградени площадки от редица чуждестранни фирми.

От направеният анализ могат да бъдат изявени следните приноси :

- Представеният дисертационен труд за първи път у нас разглежда цялостно и многоаспектно проблема за проектирането на детската среда за игра на открито, като се акцентира на дизайнерските аспекти. Показана е ролята и значението на различни видове специалисти, които участват в проектантския процес.
- Изследвани са теоретични аспекти свързани с процеса на проектиране на детската среда за игра на открито.

- Изследвани са редица фактори , в т.ч. и нормативно обусловени свързани безопасността на играта на открито.
- Дисертационният труд ще бъде особено полезен за студентите от специалността “Дизайн на детската среда”, както и за проектантите, които се занимават с тази проблематика, особено ако бъде публикуван.

Като се има предвид, че подобен труд, разглеждащ посочената проблематика от гледна точка на дизайна, но отчитащ и разглеждащ всички съпътстващи дейности и специалности, участващи в процеса на проектиране, се разработва за първи път у нас, може смело да се каже, че значението на посочените приноси е много съществено. Тук се вижда една ясна структура на труда, в която последователно се разкриват основните проблеми свързани с детската среда на открито. Засегнати са всички по-важни проблеми свързани с тази среда. Посочени са както теоретични постановки, за формирането, историческото развитие, психологическите, възрастовите особености, видовете игрова среда, които по начина, по който са систематизирани и обвързани формират научните приноси на труда, както и проектантско-творческия процес на тези пространства, което формира научно-приложните приноси.

Тук бих искала да спомена, че при евентуална публикация би трябвало да се подобри качеството на илюстративния материал, а в текста да се дадат повече препратки към източниците, които са ползвани. Това в никакъв случай не омаловажава стойността на труда в настоящия му вид.

В подкрепа на анализите и изводите от дисертационния труд авторът има четири научни публикации свързани с темата на дисертацията изнесени под формата на доклади и публикувани в научни сборници. В тях се засягат въпросите за игровата дейност, колоритът в детската площадка, историческите предпоставки и възникването на детските площадки. Авторът прилага и две реализации по темата на дисертацията, разработени за квартал “Лозенец” в София. В тези реализирани проекти са разработени в работна фаза различни съоръжения за игра на деца от 2 до 5 и от 5 до 12 години. Разработките включват многофункционално

съоръжение за деца от 5 до 12 години, съоръжение за клатене за деца от 2 до 5 години, с възможност да бъде използвано от деца с физически увреждания, съоръжение за люлеене за деца от 5 до 12 години, съоръжения за ходене и баланс за деца от 2 до 5 години. Плановото решение на площадката включва алейната мрежа, огражденията, ударопоглъщащите покрития, перголите. В подкрепа на професионалните компетенции на доц. Минков трябва да се отбележат и многобройните му участия в изложби (13 на брой), участието му в международни проекти, членството му в творчески професионални организации, два спечелени конкурса за графични знаци, награда за дизайн от Второто биенале на българския дизайн, участие в международни проекти със специализации в Германия и Италия.

Разработеният от автора реферат от 28 страници отразява структурата, синтезирано представя най-важните анализи разработени в дисертацията. Показани са основните изводи, най-важните приноси моменти, изброени са научните публикации и реализации свързани с труда. В този смисъл считам, че авторефератът обективно представя структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Въз основа на изявената в изложението стойност на анализиранияте и авторски интерпретирани материали и литературни източници, направените изводи и обобщения, авторските тези развити в текста, както и изявените научни, научно-приложни и приложни приноси, считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията ЗРАСРБ и на Правилника на НХА за неговото приложение, което ми дава основания да предложа убедено на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждане на научната и образователна степен “Доктор” по научната специалност 05. 08. 04 “Изкуствознание и изобразителни изкуства” на доц. Арсен Минков.

Рецензент:

15. 09.2014 г.

проф. д-р Милена Николова